सन २०२४-२५ मध्ये अन्न आणि पोषण सुरक्षा अंतर्गत अन्नधान्य पिके व वाणिज्यिक पिकांकरिता वार्षिक कृती आराखड्यास प्रशासकीय मान्यता प्रदान करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : अपोसु-२०२४/प्र.क्र.४२/४-अे
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरू चौक,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक: ०७ जून, २०२४

संदर्भ:-

१. कृषि व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०१७/प्र.क्र.३१/१७-अे, दि.१९/०४/२०१७
२. कृषि व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-०९१९/प्र.क्र.२२१/१४-अे, दि.०४/११/२०२०
३. केंद्र शासनाचे पत्र क्र. १३-२२/२०२३-PC, दि.१४ डिसेंबर, २०२३
४. शासन पत्र क्र.केंपुयो-२०२४/प्र.क्र.१२/२-अे, दि.१६ मे, २०२४
५. कृषि आयुक्तालयाचे पत्र क्र.विप्र-३/अपोसु कापूस/योजना २४-२५/२४/र-१४४, दि.२४ मे, २०२४

प्रस्तावना:

केंद्र शासनाने अन्न आणि पोषण सुरक्षा अंतर्गत अन्नधान्य पिके व वाणिज्यिक पिकांकरिता सन २०२३-२४ चे प्रलंबित दायित्व हे वार्षिक कृति आराखड्यात अंतर्भूत करुन सन २०२४ -२५ करीता पिकनिहाय रु. १७०.९५ कोटीचा केंद्र हिश्याचा नियतव्यय दि. १४ डिसेंबर, २०२३ च्या पत्रान्वये कळवून वार्षिक कृती आराखडे प्रस्तावित करण्याबाबत सूचित केले होते. त्यानुसार अन्न आणि पोषण सुरक्षा अंतर्गत अन्नधान्य पिके व वाणिज्यिक पिकांकरिता रु.३३८४९.०९१ लाखाचा वार्षिक कृति आराखडा कृषि आयुक्तालयाच्या नियोजन शाखेमार्फत राज्य स्तरीय मान्यता समितीच्या (SLSC) मान्यतेस सादर करण्यात आला होता.

अन्न आणि पोषण सुरक्षा अंतर्गत अन्नधान्य पिके व वाणिज्यिक पिकांकरिता वार्षिक कृति आराखड्यास राज्य स्तरीय समितीने दि. ०३ मे, २०२४ च्या बैठकीत मान्यता प्रदान केली आहे. त्यानुषंगाने कृषि आयुक्तालयाने दि.२४ मे, २०२४ च्या पत्रांन्वये सादर केलेल्या अन्न आणि पोषण सुरक्षा अंतर्गत अन्नधान्य पिके व वाणिज्यिक पिकांकरिता सन २०२४-२५ साठीच्या वार्षिक कृती आराखडयास प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्याबाबत शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे -

शासन निर्णयः

१. सन २०२४-२५ करिता अन्न आणि पोषण सुरक्षा अंतर्गत अन्नधान्य पिके व वाणिज्यिक पिकांकरिता एकूण ₹ ३३८४९.०९१ लाख (रुपये तीनशे अडोतीस कोटी एकोणपन्नास लाख नऊ हजार शंभर फक्त) निधीच्या वार्षिक कृती आराखडयास पुढीलप्रमाणे प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

(रु. लाख)

अ. क्र.	पिके	सन २०२३-२४ मधील प्रलंबित दायित्व			सन २०२४-२५ साठी प्रस्तावीत कार्यक्रम			SLSC ने मंजूर केलेला एकूण कार्यक्रम		
		केंद्र	राज्य	**एकूण**	केंद्र	राज्य	**एकूण**	केंद्र	राज्य	**एकूण**
१	भात	८०.२०३	५३.४६९	**१३३.६७२**	४६२.०००	३०८.०००	**७७०.०००**	५४२.२०३	३६१.४६९	**९०३.६७२**
२	गहू	३०.४५६	२०.३०४	**५०.७६०**	१३०.५००	८७.०००	**२१७.५००**	१६०.९५६	१०७.३०४	**२६८.२६०**
३	कडधान्य	७७४.१६२	५१६.१०७	**१२९०.२६९**	८५०१.९४०	५६६७.९६०	**१४१६९.९००**	९२७६.१०२	६१८४.०६७	**१५४६०.१६९**
४	भरडधान्य (मका)	१.७३६	१.१५८	**२.८९४**	६०३.२४०	४०२.१६०	**१००५.४००**	६०४.९७६	४०३.३१८	**१००८.२९४**
५	पौष्टिक तृणधान्य	९१७.२७२	६११.५१४	**१५२८.७८६**	७३५७.८००	४९०५.२००	**१२२६३.०००**	८२७५.०७२	५५१६.७१४	**१३७९१.७८६**
६	TRFA कडधान्य	१६३.८४७	१०९.२३२	**२७३.०७९**	६२९.४००	४१९.६००	**१०४९.०००**	७९३.२४७	५२८.८३२	**१३२२.०७९**
एकूण अन्नधान्य पिके		**१९६७.६७६**	**१३११.७८४**	**३२७९.४६०**	**१७६८४.८८०**	**११७८९.९२०**	**२९४७४.८००**	**१९६५२.५५६**	**१३१०१.७०४**	**३२७५४.२६०**
७	कापूस	१६.०५६	१०.७०४	**२६.७६०**	३८१.१९८	२५४.१३२	**६३५.३३०**	३९७.२५४	२६४.८३६	**६६२.०९०**
८	ऊस	४३.१४७	२८.७६५	**७१.९१२**	२१६.४९८	१४४.३३२	**३६०.८३०**	२५९.६४५	१७३.०९७	**४३२.७४२**
एकूण वाणिज्यिक पिके		**५९.२०३**	**३९.४६९**	**९८.६७१**	**५९७.६९६**	**३९८.४६४**	**९९६.१६०**	**६५६.८९९**	**४३७.९३३**	**१०९४.८३१**
एकूण एकंदर		**२०२६.८७९**	**१३५१.२५३**	**३३७८.१३१**	**१८२८२.५७६**	**१२१८८.३८४**	**३०४७०.९६०**	**२०३०९.४५५**	**१३५३९.६३७**	**३३८४९.०९१**

२. केंद्र शासनाच्या Re-Vamped Guidelines मध्ये (अनुसूचित जातीसाठी १६.६० टक्के, अनुसूचित जमातीसाठी ८.६० टक्के व सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी ७४.८०) नमूद केल्यानुसार सन २०२४-२५ मध्ये अन्न आणि पोषण सुरक्षा अन्नधान्य पिके व वाणिज्यिक पिकांकरिता करिता एकूण रु.३३८४९.०९१ लाखाचा प्रवर्गनिहाय वार्षिक कृती आराखडा तसेच अर्थसंकल्पीय तरतूद पुढीलप्रमाणे आहे.

(रु. लाख)

अ.क्र.	**प्रवर्ग**	**केंद्र/राज्य**	**लेखाशीर्ष**	**अर्थसंकल्पीय तरतूद**	**सन २०२३-२४ चे प्रलंबित दायित्व**	**सन २०२४-२५ साठी आवश्यक कृती आराखडा**
१	सर्वसाधारण	केंद्र	२४०१ ४६१४	१३०००.००	१६९७.३३५	१५३७४.२१४
		राज्य	२४०१ A२३४	८६६७.००	११३१.५५७	१०२४९.४७७
एकूण सर्वसाधारण				**२१६६७.००**	**२८२८.८९२**	**२५६२३.६९१**
२	अनुसूचित जाती	केंद्र	२४०१ B१०५	३८११.००	१८०.१९०	३२१४.१०१
		राज्य	२४०१ B११४	२५४१.००	१२०.१२६	२१४२.७३४
एकूण अनुसूचित जाती				**६३५२.००**	**३००.३१६**	**५३५६.८३५**
३	अनुसूचित जमाती	केंद्र	२४०१ A५५७	१६५०.००	१४९.३५४	१७२१.१४०
		राज्य	२४०१ A५६६	११००.००	९९.५६९	११४७.४२६
एकूण अनुसूचित जमाती				**२७५०.००**	**२४८.९२३**	**२८६८.५६६**
एकूण		**केंद्र**	--	**१८४६१.००**	**२०२६.८७९**	**२०३०९.४५५**
		राज्य	--	**१२३०८.००**	**१३५१.२५२**	**१३५३९.६३६**
एकूण एकंदर				**३०७६९.००**	**३३७८.१३१**	**३३८४९.०९१**

३. सदर वार्षिक कृती आराखडयामधील पिकनिहाय तसेच घटक / उपघटक निहाय मंजूर आर्थिक व भौतिक लक्षांकाचे विवरण सोबतच्या **परिशिष्ट-१ ते ६** मध्ये नमूद केले आहे. सदर अभियानाची केंद्र व राज्याच्या ६०:४० आर्थिक सहभागाच्या प्रमाणात अंमलबजावणी करण्यात यावी.

४. सदर योजनेच्या अंमलबजावणीकरीता केंद्र व राज्य हिस्स्याचा निधी प्रवर्गनिहाय ६०:४० प्रमाणात वेळोवेळी अर्थसंकल्पीय वितरण प्रणालीद्वारे आयुक्त (कृषि) यांना उपलब्ध करुन देण्यात येईल. सदर निधी केंद्र व राज्य हिस्स्याच्या पुढील लेखाशिर्षाखाली सन २०२४-२५ करिता करण्यात आलेल्या अर्थसंकल्पीय तरतूदीतून खर्ची टाकण्यात यावा -

प्रवर्ग	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा
सर्वसाधारण	मागणी क्रमांक डी-३ २४०१- पीक संवर्धन (००) (१०२) अन्नधान्य पिके (००) (२५) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-अन्नधान्य पिके (केंद्र हिस्सा ६०%) (२४०१ ४६१४) (योजनांतर्गत) (दत्तमत) ३३, अर्थसहाय्य	मागणी क्रमांक डी-३ २४०१- पीक संवर्धन (००) (१०२) अन्नधान्य पिके (००) (३३) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-अन्नधान्य पिके (राज्य हिस्सा ४०%) (२४०१ A२३४) (योजनांतर्गत) (दत्तमत) ३३, अर्थसहाय्य
अनुसूचित जाती	मागणी क्रमांक एन-३ २४०१- पीक संवर्धन (००) (७८९) अनुसूचीत जाती उपयोजना (००) (०५) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-अन्नधान्य पिके (केंद्र हिस्सा ६०%) अनुसूचित जाती उपयोजना (२४०१ B१०५), ३३, अर्थसहाय्य	मागणी क्रमांक एन-३ २४०१- पीक संवर्धन (००) (७८९) अनुसूचीत जाती उपयोजना (००) (०६) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-अन्नधान्य पिके (राज्य हिस्सा ४०%) अनुसूचित जाती उपयोजना (२४०१ B११४), ३३, अर्थसहाय्य
अनुसूचित जमाती	मागणी क्रमांक टी-५ २४०१- पीक संवर्धन, ७९६-जनजाती क्षेत्रांतर्गत उपयोजना (पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना), जनजाती क्षेत्राअंतर्गत उपयोजना, (०१) (२१) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-अन्नधान्य पिके (केंद्र हिस्सा ६०%) (२४०१ A५५७) ३३, अर्थसहाय्य	मागणी क्रमांक टी-५ २४०१- पीक संवर्धन, ७९६-जनजाती क्षेत्रांतर्गत उपयोजना (पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना), जनजाती क्षेत्राअंतर्गत उपयोजना, (०१) (२२) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-अन्नधान्य पिके (राज्य हिस्सा ४०%) (२४०१ A५६६) ३३, अर्थसहाय्य

५. केंद्र शासनाने सदर अभियानातंर्गत विहित केल्याप्रमाणे अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती तसेच महिला शेतकरी लाभार्थ्यांना सदर योजनेंतर्गत लाभ देण्यात यावा.

६. केंद्रीय कृषी मंत्रालयाने अन्न आणि पोषण सुरक्षा अंतर्गत अन्नधान्य पिके व वाणिज्यिक पिकांकरिता राज्य शासनास सन २०२४-२५ करिता संदर्भाकिंत १४ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या पत्रान्वये दिलेल्या मान्यतेनुसार, तसेच चालू वर्षी अभियानाकरिता मंजूर केलेल्या कृती आराखड्यानुसार आणि वेळोवेळी केंद्रीय मंत्रालयाने दिलेल्या दिशानिर्देशानुसार सदर अभियानाची अंमलबजावणी करणे बंधनकारक राहील, याबाबत संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) यांनी राज्यस्तरावरून अभियानाचे सनियंत्रण करावे, त्याचप्रमाणे अभियानाची प्रभावी अंमलबजावणी व सनियंत्रणाकरिता वेळोवेळी अधिनस्त कार्यालयांना निर्देशित करावे.

७. अन्न आणि पोषण सुरक्षा अंतर्गत अन्नधान्य पिके व वाणिज्यिक पिकांकरिता विविध घटकांतर्गत लाभार्थी शेतकरी निवडतेवेळी अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतकऱ्यांना वा सदर शेतकऱ्यांच्या गटांना प्राधान्य देण्यात यावे. तसेच, शेतकऱ्यांचे अर्ज मागवून पारदर्शक पद्धतीने लाभार्थ्यांची निवड करावी.

८. या अभियानातंर्गत विविध निविष्ठांच्या खरेदीसाठी (खते, औषधे, बियाणे, सिंचन साधने इ.) शासनाच्या प्रचलित धोरणानुसार थेट लाभार्थ्यांच्या बँक खाती अनुदान जमा करण्यात (Direct Benefit Transfer) यावे. सदर निविष्ठांची खुल्या बाजारातून खरेदी करण्याचे स्वातंत्र्य लाभार्थ्याला राहील. तथापि, या अभियानातर्गत शासकीय संस्थांनी/ शासनाच्या सार्वजनिक उपक्रमांनी उत्पादित केलेल्या निविष्ठांचा पुरवठा करण्यात येत असल्यास संदर्भांकीत शासन निर्णय दि.१९/०४/२०१७ नुसार कार्यवाही करावी.

९. कृषि विभागाच्या योजनांची महा-डीबीटी पोर्टलद्वारे अंमलबजावणी करण्याबाबत संदर्भांकीत शासन परिपत्रक दि.०४/११/२०२० नुसार कृषि यांत्रिकीकरण, सिंचन साधने व सुविधा, प्रमाणित बियाणे वितरण व पिक प्रात्यक्षिके याबाबींची अंमलबजावणी करावी.

१०. संबंधित जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिका-यांनी/तालुका कृषि अधिका-यांनी अभियानाकरीता लाभार्थींची निवड करून अभियानांतर्गत समाविष्ट कार्यक्रम राबविण्याच्या दृष्टीने लाभार्थ्यांची यादी तालुका स्तरावर संकलित करावी. सदर यादीमध्ये शेतक-यांचे नांव, गांव, सर्वे/गट क्रमांक या बाबींसह मोबाईल/दूरध्वनी क्रमांक बँक खाते क्रमांक, आधार क्रमांक इ. बाबतची माहितीचा अंतर्भाव असावा. त्याचप्रमाणे अभियानांतर्गत निवडण्यात आलेल्या लाभार्थांची यादी निधी प्राप्त झाल्यापासून १५ दिवसांमध्ये कृषि विभागाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्याची जबाबदारी संबंधित जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिका-यांची राहील.

११. सदर लाभार्थांच्या यादीनुसार सर्व लाभार्थी शेतक-यांच्या शेतावर हाती घेण्यात आलेल्या कार्यक्रमाची प्रत्यक्ष तपासणी त्या-त्या गावातील कृषि सहाय्यकांनी करावयाची असून, त्यांनी आपला अहवाल तालुका कृषि अधिका-यांमार्फत जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिका-यांना सादर करावयाचा आहे. त्याचप्रमाणे, कृषि सहाय्यकांचे अहवाल प्राप्त होताच सदर कार्यक्रमांतर्गत राबविण्यात आलेल्या कामांच्या पर्यवेक्षीय तपासणीचे उचित प्रमाण संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) यांनी मार्गदर्शक सूचनेमध्ये विहित करावे.

१२. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२४०६०७१७१४०७६७०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

MAHENDRA SOPAN GHADGE

Digitally signed by MAHENDRA SOPAN GHADGE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=AGRICULTURE AND ADF DEPARTMENT, 2.5.4.20=9847eac29efa7aa62661b16d1619a1bfaf6d99b23ec6836d8d498d0797965898, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=761BD1B7183B95814545ACE2DBF80778C68C7EE4EF46BAA6EA9B8BD1F47C2642, cn=MAHENDRA SOPAN GHADGE
Date: 2024.06.07 17:29:56 +05'30'

(महेंद्र घाडगे)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१) मा. मंत्री (कृषि) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
२) मा. मा.विरोधी पक्ष नेता, विधानसभा, विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
३) मा.विरोधी पक्ष नेता, विधानपरिषद, विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
४) मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
५) अपर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
६) अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
७) प्रधान सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८) आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

९) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ, अकोला.
१०) संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, साखर संकुल, शिवाजीनगर, पुणे.
११) सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक
१२) सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
१३) महालेखाकार (स्थानिक निकाय लेखा परिक्षा व लेखा), मुंबई.
१४) महालेखापाल (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपुर
१५) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपुर
१६) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य
१७) सहायक संचालक (लेखा-१), कृषि आयुक्तालय, पुणे
१८) वित्त विभाग (कार्या. व्यय-१ / अर्थसंकल्प - १३), मंत्रालय, मुंबई
१९) निवड नस्ती.

परिशिष्ट १

अन्न आणि पोषण सुरक्षा - भात सन २०२४-२५ मंजुर कृती आराखडा

(रु. लाख)

अ.क्र	तपशील	अनुदानाचा दर	परिमाण	मंजूर लक्षांक	
				भौतिक	आर्थिक
१	**सुधारित तंत्रज्ञानावर आधारित प्रात्यक्षिके**				
	अ) श्री पद्धत	₹ ९००० प्रति हे.	हे.	१५५०	१३९.५००
	ब) ओळीत पुनर्लागवड	₹ ९००० प्रति हे.	हे	५००	४५.०००
	क) यांत्रिकी पद्धतीने भात लागवड	₹ ९००० प्रति हे.	हे	४५४	४०.८६०
	ड) पीक पद्धतीवर आधारित पीक प्रात्यक्षिके (भात पिकानंतर कडधान्य-हरभरा/चवळी/राजमा/वाल)	₹ १५००० प्रति हे.	हे	५५०	८२.५००
	एकुण पिक प्रात्यक्षिके १ (अ) ते १ (ड)			**३०५४**	**३०७.८६०**
२	**प्रमाणित बियाणे वितरण**				
	अ) अधिक उत्पादन देणारे वाण (१० वर्षाच्या वरील)	₹ १००० प्रति क्विं. किंवा किमतीच्या ५०% जे कमी असेल ते	क्वि.	३०८०	३०.८००
	ब) अधिक उत्पादन देणारे वाण (१० वर्षाच्या आतील)	₹ २००० प्रति क्विं. किंवा किमतीच्या ५०% जे कमी असेल ते	क्वि.	६१६०	१२३.२००
	एकूण २ (अ) ते २ (ब)			**९२४०**	**१५४.०००**
३	**अ) एकात्मिक अन्नद्रव्य व्यवस्थापन**				
	अ) सूक्ष्म मूलद्रव्ये	₹ ५०० प्रति हे. किंवा किमतीच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	हे	५४०२	२७.०१०
	ब) एकात्मिक कीड व्यवस्थापन				
	अ) पीक संरक्षण औषधे	₹ ५०० प्रति हे. किंवा किमतीच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	हे	१००००	५०.०००
	ब) तणनाशके	₹ ५०० प्रति हे. किंवा किमतीच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	हे	७७००	३८.५००
	एकूण ३ (अ) ते ३ (ब)			**२३१०२**	**११५.५१०**
४	**फ्लेक्झी घटक**				
	अ) प्रभावी सिंचन साधने				
	१) पंप संच (as per SMAM norms)	₹ १०००० किंवा किमतीच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	संख्या	३४५	३४.५००
	२) पाण्याच्या स्त्रोतापासून शेतापर्यंत पाणी वाहून नेण्यासाठी पाईप	५०% of cost lmtd toRs. ५०/- per meter of HDPE pipes. Rs.३५/- per meter for PVC pipes and Rs. २०/- per meter for HDPE laminated woven lay flat tubes with maximum celling of Rs. १५०००/- per farmer/beneficiary.	मीटर	६३००	३.१५०
	एकूण ४ (अ)				**३७.६५०**
	ब) पीक पद्धतीवर आधारित प्रशिक्षण	₹ १४००० प्रति	संख्या	**१८२**	**२५.४८०**
	क) स्थानिक पुढाकाराच्या बाबी				
	१) FPO करिता गोदाम बांधकाम (२५० मे टन क्षमता) (Actual cost- २५.०० lakh based on state PWD DSR)	₹ १२५०००० किंवा प्रत्यक्ष खर्चाच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	संख्या	१०	१२५.०००
	२) स्थानिक वाणांची लागवड (Market - led-extention) किंमतीच्या ५० टक्के	₹ ४५०० प्रति हे.	हे.	१००	४.५००
	एकूण ४ (क)				**१२९.५००**
	एकूण ४ (अ) ते (क)				**१९२.६३०**
	I) एकूण अपोसु -भात				**७७०.०००**
	II) सन २०२३-२४ चे प्रलंबित दायित्व				१३३.६७२
	एकूण एकंदर (I + II)				**९०३.६७२**
			केंद्र हिस्सा (६०%)		५४२.२०३
			राज्य हिस्सा (४०%)		३६१.४६९

परिशिष्ट २

अन्न आणि पोषण सुरक्षा – गहू सन २०२४-२५ मंजुर कृती आराखडा

(रु. लाख)

अ.क्र.	तपशील	अनुदानाचा दर	परिमाण	मंजूर लक्षांक	
				भौतिक	आर्थिक
१	**सुधारित तंत्रज्ञानावर आधारित प्रात्यक्षिके**				
	अ) सलग क्षेत्रावरील गट प्रात्यक्षिके	₹ ९००० प्रति हे.	हे.	४००	३६.०००
	ब) पाण्याचा ताण सहन करणाऱ्या/ बायोफोर्टीफाईड वाण	₹ ९००० प्रति हे.	हे.	२४५	२२.०५०
	क) पीक पद्धतीवर आधारित पीक प्रात्यक्षिके –				
	सोयाबीन\मुग\उडीद नंतर गहू	₹ १५००० प्रति हे.	हे.	१९३	२८.९५०
	एकूण पिक प्रात्यक्षिके १ (अ) ते १ (क)			८३८	८७.०००
२	**प्रमाणित बियाणे वितरण**				
	अ) अधिक उत्पादन देणारे वाण (१० वर्षाच्या वरील)	₹ १००० प्रति क्विं. किंवा किमतीच्या ५०% जे कमी असेल ते	क्वि.	८७०	८.७००
	ब) अधिक उत्पादन देणारे वाण (१० वर्षाच्या आतील)	₹ २००० प्रति क्विं. किंवा किमतीच्या ५०% जे कमी असेल ते	क्वि.	१७४०	३४.८००
	एकूण २ (अ) व २ (ब)			२६१०	४३.५००
३	**अ) एकात्मिक अन्नद्रव्य व्यवस्थापन**				
	सूक्ष्म मूलद्रव्ये	₹ ५०० प्रति हे. किंवा किमतीच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	हे.	२७००	१३.५००
	ब) एकात्मिक कीड व्यवस्थापन				
	i) पीक संरक्षण औषधे व जैविक घटक	₹ ५०० प्रति हे. किंवा किमतीच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	हे.	२३००	११.५००
	ii) तणनाशके	₹ ५०० प्रति हे. किंवा किमतीच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	हे.	१५२८	७.६४०
	एकूण ३ (अ) व ३ (ब)			६५२८	३२.६४०
४	**फ्लेक्झी घटक**				
	अ) प्रभावी सिंचन साधने				
	१) पंप संच (as per SMAM norms)	₹ १०००० किंवा किमतीच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	संख्या	२२५	२२.५००
	२) पाण्याच्या स्त्रोतापासून शेतापर्यंत पाणी वाहून नेण्यासाठी पाईप	५०% of cost lmtd toRs. ५०/- per meter of HDPE pipes. Rs.३५/- per meter for PVC pipes and Rs. २०/- per meter for HDPE laminated woven lay flat tubes with maximum celling of Rs. १५०००/- per farmer/beneficiary.	मीटर	७०००	३.५००
	एकूण ४ अ				२६.०००
	ब) पीक पद्धतीवर आधारित प्रशिक्षण	₹ १४००० प्रति	संख्या	२४	**३.३६०**
	क) स्थानिक पुढाकाराच्या बाबी–				
	FPO करिता गोदाम बांधकाम (२५० मे टन क्षमता) (Actual cost- 25.00 lakh based on state PWD DSR)	₹ १२५०००० किंवा किमतीच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	संख्या	२	२५.०००
	एकूण ४ (अ) ते (क)				५४.३६०
	एकूण अपोसु – गहू				**२१७.५००**
	II) सन २०२३-२४ चे प्रलंबित दायित्व				५०.७६०
	एकूण एकंदर (I + II)				**२६८.२६०**
				केंद्र (६०%)	१६०.९५६
				राज्य (४०%)	१०७.३०४

परिशिष्ट ३

अन्न आणि पोषण सुरक्षा - कडधान्य सन २०२४-२५ मंजुर कृती आराखडा

(रु. लाख)

अ.क्र.	तपशील	अनुदानाचा दर	परिमाण	मंजूर लक्षांक	
				भौतिक	आर्थिक
१	सुधारित तंत्रज्ञानावर आधारित प्रात्यक्षिके				
	अ) सलग गट प्रात्यक्षिके				
	१) तूर	₹ ९००० प्रति हे.	हे.	५०००	४५०.०००
	२) मुग	₹ ९००० प्रति हे.	हे.	३३००	२९७.०००
	३) उडीद	₹ ९००० प्रति हे.	हे.	३३००	२९७.०००
	४) हरभरा	₹ ९००० प्रति हे.	हे.	१०४००	९३६.०००
	एकूण गट प्रात्यक्षिके		**हे.**	**२२०००**	**१९८०.०००**
	ब) आंतरपीक प्रात्यक्षिके				
	सोयाबीन + तूर	₹ ९००० प्रति हे.	हे.	११०००	९९०.०००
	क) पीक पद्धतीवर आधारित प्रात्यक्षिके				
	१) मुग नंतर रबी ज्वारी	₹ १५००० प्रति हे.	हे.	१४००	२१०.०००
	२) मुग नंतर गहू	₹ १५००० प्रति हे.	हे.	६६०	९९.०००
	३) उडीद पिकानंतर रबी ज्वारी	₹ १५००० प्रति हे.	हे.	१८००	२७०.०००
	४) उडीद पिकानंतर गहू	₹ १५००० प्रति हे.	हे.	७००	१०५.०००
	५) भात नंतर हरभरा	₹ १५००० प्रति हे.	हे.	१०००	१५०.०००
	६) बाजरी नंतर हरभरा	₹ १५००० प्रति हे.	हे.	१८००	२७०.०००
	एकूण पीक पद्धतीवर आधारित प्रात्यक्षिके		हे.	**७३६०**	**११०४.०००**
	एकूण पीक प्रात्यक्षिके १ अ) ते १ क)		**हे.**	**४०३६०**	**४०७४.०००**
२	**अधिक उत्पादन देणाऱ्या वाणाचे बियाणे उत्पादन व वितरण**				
	अ) प्रमाणित बियाणे वितरण (१० वर्षाच्या आतील)				
	१) तूर	₹ ५००० प्रति क्विं. किंवा किमतीच्या ५०% जे कमी असेल ते	क्विं	६५००	३२५.०००
	२) मुग		क्विं	७५०	३७.५००
	३)उडीद		क्विं	४५००	२२५.०००
	४) हरभरा		क्विं	२०८५०	१०४२.५००
	एकूण २ अ			**३२६००**	**१६३०.०००**
	ब) प्रमाणित बियाणे वितरण (१० वर्षाच्या वरील)				
	१) तूर	₹ २५०० प्रति क्विं. किंवा किमतीच्या ५०% जे कमी असेल ते	क्विं	५०००	१२५.०००
	२) मुग		क्विं	४००	१०.०००
	३)उडीद		क्विं	१७००	४२.५००
	४) हरभरा		क्विं	९१८३	२२९.५७५
	एकूण २ ब			**१६२८३**	**४०७.०७५**
	एकूण २ अ ते २ ब			**४८८८३**	**२०३७.०७५**
	क) बियाणे उत्पादनास सहाय्य (क्विं.)(१० वर्षाच्या आतील)				
	१) तूर	₹ ५००० प्रति क्विं.	क्विं	१२५००	६२५.०००
	२) मुग		क्विं	१२००	६०.०००
	३) उडीद		क्विं	५०००	२५०.०००
	४) हरभरा		क्विं	२२०४१	११०२.०५०
	एकूण २ क			**४०७४१**	**२०३७.०५०**
३	**अ) एकात्मिक अन्नद्रव्ये व्यवस्थापन**				
	१) सूक्ष्म मूलद्रव्ये	₹ ५०० प्रति हे. किंवा किमतीच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	हे.	६४८००	३२४.०००
	२) जैविक खते	₹ ३०० प्रति हे. किंवा किमतीच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	हे.	१४५०००	४३५.०००
	एकूण ३ अ			**२०९८००**	**७५९.०००**
	ब) एकात्मिक कीड व्यवस्थापन				
	१) पिक संरक्षण औषधे	₹ ५०० प्रति हे. किंवा किमतीच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	हे.	२३२६००	११६३.०००
	२) तणनाशके		हे.	२३००३	११५.०१५

	एकूण ३ ब			२५५६०३	१२७८.०१५
	एकूण ३ अ ते ब			४६५४०३	२०३७.०१५
४	फ्लेक्झी घटक				
	अ) सिंचन साधने व सुविधा				
	१)) पाण्याच्या स्त्रोतापासून शेतापर्यंत पाणी वाहून नेण्यासाठी पाईप	(50% of cost lmtd to **Rs. 50/- per meter** of HDPE pipes. Rs.35/- per meter for PVC pipes and Rs. 20/- per meter for HDPE laminated woven lay flat tubes with maximum celling of Rs. 15000/- per farmer/beneficiary.	मीटर	९५००००	४७५.०००
	२) पंप संच (as per SMAM norms))	₹ १०००० किंवा किमतीच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	संख्या	८२००	८२०.०००
	एकूण ४ अ				१२९५.०००
	ब) पीक पद्धतीवर आधारित प्रशिक्षण	₹ १४००० प्रति	संख्या	११००	१५४.०००
	क) स्थानिक पुढाकाराच्या बाबी				
	१) FPO करिता गोदाम बांधकाम (२५० मे टन क्षमता) (Actual cost- 25.00 lakh based on state PWD DSR)	₹ १२५०००० किंवा प्रत्यक्ष खर्चाच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	संख्या	९९	१२३७.५००
	२) FPO साठी बीज प्रक्रिया संच/ Cleaning & Grading Unit (actual cost Rs. 20 lakh)	₹ १०००००० किंवा किमतीच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	संख्या	१५	१५०.०००
	३) स्थानिक वाणांची लागवड (Market - led- extention)	₹ ७५०० प्रति हे.	हे.	४१००	३०७.५००
	४) बीज प्रक्रिया मोहीम (Actual cost Rs. 800)	₹ ४०० किंवा किमतीच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	संख्या	३६७५०	१४७.०००
	५) शेतकरी गटासाठी बीज प्रक्रिया ड्रम (मनुष्यचलित)	₹ ८००० किंवा किमतीच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	संख्या	१३००	१०४.०००
	एकूण ४ क				१९४६.०००
	एकूण ४ अ) ते ४ क)				३३९५.०००
	ड) प्रकल्प व्यवस्थापन चमू व संकीर्ण				
	i) जिल्हा स्तर			३१	४४९.५००
	ii) राज्य स्तर			२	३८.५००
	एकूण (i + ii)				४८८.०००
	iii) GST १८% + मानधनावरील सेवा कर (GeM पोर्टलनुसार)				१०१.७६०
	एकूण ४ (ड)				५८९.७६०
	एकूण ४ (अ) ते ४ (ड)				३९८४.७६०
	I) एकूण अपोसु-कडधान्य				१४१६९.९००
	II) सन २०२३-२४ चे प्रलंबित दायित्व				१२९०.२६९
	एकूण एकंदर (I + II)				१५४६०.१६९
				केंद्र (६०%)	९२७६.१०२
				राज्य (४०%)	६१८४.०६७

परिशिष्ट ४

अन्न आणि पोषण सुरक्षा - भरडधान्य (मका) सन २०२४-२५ मंजुर कृती आराखडा

(रु. लाख)

अ. क्र.	तपशील	अनुदानाचा दर	परिमाण	मंजूर लक्षांक	
				भौतिक	आर्थिक
१	**पीक प्रात्यक्षिके : मका**				
	अ) सुधारित तंत्रज्ञान आधारित पीक प्रात्यक्षिके	रुपये. ६००० प्रती हेक्टर	हेक्टर	८८००	५२८.०००
	ब) आंतरपिक प्रात्यक्षिके	रुपये. ६००० प्रती हेक्टर	हेक्टर	२२००	१३२.०००
	एकूण १ (अ) ते १ (ब)			**११०००**	**६६०.०००**
२	**प्रमाणित बियाणे वितरण**				
	अ) संकरीत बियाणे - मका	किमतीच्या ५०% किंवा रु. १००००/ क्विंटल मर्यादेत	क्विंटल	१२००	१२०.०००
	ब) अधिक उत्पादन देणारे वाण (१० वर्षाच्या आतील)	किमतीच्या ५०% किंवा रु. ३०००/ क्विंटल मर्यादेत	क्विंटल	६००	१८.०००
	क) अधिक उत्पादन देणारे वाण (१० वर्षाच्या वरील)	किमतीच्या ५०% किंवा रु.१५००/ क्विंटल मर्यादेत	क्विंटल	६००	९.०००
	एकूण २ (अ) ते २ (क)			**२४००**	**१४७.०००**
३	**अ) एकात्मिक अन्नद्रव्ये व्यवस्थापन**				
	१) सूक्ष्म मूलद्रव्ये	₹ ५०० प्रति हे. किंवा किमतीच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	हे.	४०००	२०.०००
	२) जैविक खते	₹ ३०० प्रति हे. किंवा किमतीच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	हे.	४७००	१४.१००
	एकूण ३ अ			**८७००**	**३४.१००**
	ब) एकात्मिक कीड व्यवस्थापन				
	१) तणनाशके	₹ ५०० प्रति हे. किंवा किमतीच्या ५० टक्के जे कमी असेल ते	हे.	६५००	३२.५००
	२) पीक संरक्षण औषधे		हे.	१६०००	८०.०००
	एकूण ३ ब			**२२५००**	**११२.५००**
	एकूण ३ अ ते ब			**३१२००**	**१४६.६००**
४	**फ्लेक्झी घटक**				
	शेतकरी प्रशिक्षण	₹ १४००० प्रति	संख्या	३७०	५१.८००
	एकूण ४			**३७०**	**५१.८००**
I) एकूण अपोसु -भरडधान्य (मका)					**१००५.४००**
II) सन २०२३-२४ चे प्रलंबित दायित्व					२.८९४
एकूण एकंदर (I + II)					**१००८.२९४**
केंद्र (६० टक्के)					६०४.९७६
राज्य (४० टक्के)					४०३.३१८

परिशिष्ट ५

अन्न आणि पोषण सुरक्षा - पौष्टिक तृणधान्य सन २०२४-२५ मंजुर कृती आराखडा (रु. लाख)

अ. क्र.	तपशील	अनुदानाचा दर	परिमाण	मंजूर लक्षांक	
				भौतिक	आर्थिक
१	**सुधारित तंत्रज्ञानावर आधारित पिक प्रात्यक्षिके**				
	(१) ज्वारी (खरीप)	रुपये ६०००/हेक्टर	हेक्टर	१०००	६०.०००
	(२) ज्वारी (रब्बी)			५४४३०	३२६५.८००
	(३) बाजरी			४६०००	२७६०.०००
	(४) नाचणी			१००००	६००.०००
	(५) वरई			२०००	१२०.०००
	एकुण पीक प्रात्यक्षिके			**११३४३०**	**६८०५.८००**
२	**प्रमाणित बियाणे वितरण**				
	अ) संकरित बियाणे (१० वर्षाआतील अधिसूचित वाण)				
	ख.ज्वारी	किंमतीच्या ५० % किंवा रु.१००००प्रती क्विं.मर्यादेत	क्विंटल	०.००	०.०००
	बाजरी			०.००	०.०००
	एकूण २ अ)			**०.००**	**०.०००**
	ब) सुधारित बियाणे (१० वर्षाआतील अधिसूचित वाण)				
	(१) रब्बी ज्वारी	किंमतीच्या ५० % किंवा रु.३०००प्रती क्विं.मर्यादेत	क्विंटल	३००००	९००.०००
	(२) बाजरी			१४५०	४३.५००
	(३) नाचणी			१५०	४.५००
	एकूण २ ब)			**३१६००**	**९४८.०००**
	(क) रब्बी ज्वारी (१० वर्षावरील अधिसूचित वाण)	रुपये १५०० प्रति क्विंटल	क्विंटल	१६०००	२४०.०००
	एकूण क)			**१६०००**	**२४०.०००**
	एकूण २ अ ते २ क			**४७६००**	**११८८.०००**
	एकूण बियाणे वितरण			**४७६००**	**११८८.०००**
३	**प्रमाणित बियाणे उत्पादन**				
	(राज्यासाठी शिफारशीत असलेले १० वर्षाआतील अधिसूचित वाण)				
	(१) ज्वारी	रुपये ३००० प्रति क्विंटल	क्विंटल	४९०००	१४७०.०००
	(२) बाजरी			१२०००	३६०.०००
	(३) नाचणी			२२५	६.७५०
	(४) वरई			१००	३.०००
	एकूण बियाणे उत्पादन			**६१३२५**	**१८३९.७५०**
४	**एकात्मिक अन्नद्रव्य व्यवस्थापन (INM)**				
	(१) सूक्ष्म मूलद्रव्ये	किमतीच्या ५०% किंवा रु. ५०० प्रती हेक्टर मर्यादेत	हेक्टर	१३३९०	६६.९५०
	(२) जैविक खते	किमतीच्या ५०% किंवा रु. ३०० प्रती हेक्टर मर्यादेत		४१५००	१२४.५००
	एकूण एकात्मिक अन्नद्रव्य व्यवस्थापन			**५४८९०**	**१९१.४५०**
	एकात्मिक कीड व्यवस्थापन (IPM)				
	(१) तणनाशके	किमतीच्या ५०% किंवा रु. ५०० प्रती हेक्टर मर्यादेत	हेक्टर	३५०००	१७५.०००
	(२) पिक संरक्षण औषधे	किमतीच्या ५०% किंवा रु. ५०० प्रती हेक्टर मर्यादेत		२९५०००	१४७५.०००
	एकूण कीड व्यवस्थापन (IPM)			**३३००००**	**१६५०.०००**
	एकूण एकात्मिक अन्नद्रव्य व कीड व्यवस्थापन (INM & IPM)			**३८४८९०**	**१८४१.४५०**
५	**फ्लेक्झी घटक**				
	अ) सर्व प्रकारचे ग्राइंडर/पल्व्हरायझर/पॉलिशर (अन्नधान्य पिकांसाठी)	५०% of the Cost or Rs.०. ६० lakh for SC/St/Small/ Marginal farmers & Women & Rs ०.५० Lakh for other	संख्या	४५०	२७०.०००
	ब) शेतकरी प्रशिक्षण	₹ १४००० प्रति	संख्या	५००.००	७०.०००
	क) जनजागृती / प्रचार प्रसिद्धी				
	ii) जिल्हा स्तरीय महोत्सव	रुपये ४.०० लाख /जिल्हा	संख्या	६२	२४८.०००
	एकूण ५ अ ते ५ क				**५८८.०००**
	एकूण फ्लेक्झी घटक				**५८८.०००**
	I) एकूण अपोसु- पौष्टिक तृणधान्य				**१२२६३.०००**
	II) सन २०२३-२४ चे प्रलंबित दायित्व				१५२८.७८६
	एकूण एकंदर (I + II)				**१३७९१.७८६**
				केंद्र हिस्सा (६० टक्के)	८२७५.०७२
				राज्य हिस्सा (४० टक्के)	५५१६.७१४

परिशिष्ट ६
भात पड क्षेत्रामध्ये कडधान्याचे उत्पादन वाढविण्यासाठी (TRFA कडधान्य) कार्यक्रम सन २०२४-२५
मंजूर कृती आराखडा

(रु. लाख)

अ.क्र.	तपशील	अनुदानाचा दर	मंजूर लक्षांक	
			भौतिक	आर्थिक
१	सुधारीत तंत्रज्ञानावर आधारित पीक प्रात्यक्षिके			
	अ) हरभरा	रु. ९००० प्रती हे.	९०००	८१०.०००
	एकूण (१)		**९०००**	**८१०.०००**
२	निविष्ठा वितरण -			
	अ) प्रमाणित बियाणे वितरण			
	i) **हरभरा** (१० वर्षाच्या वरील वाण)	रु. २५०० प्रती क्विंटल किंवा किमतीच्या ५०% जे कमी असेल ते	२०००	५०.०००
	ii) **हरभरा** (१० वर्षाच्या आतील वाण)	रु. ५००० प्रती क्विंटल किंवा किमतीच्या ५०% जे कमी असेल ते	३०००	१५०.०००
	एकूण २ (अ)		**५०००**	**२००.०००**
	ब) पीक संरक्षण औषधे	रु. ५०० प्रती हे. किंवा किमतीच्या ५०% जे कमी असेल ते	५०००	२५.०००
	एकूण २ अ) ते २ ब)			**२२५.०००**
३	**पीक पद्धतीवर आधारीत प्रशिक्षण**	रु. १४००० प्रती	१००	१४.०००
	I) एकूण TRFA कडधान्य			**१०४९.०००**
	II) सन २०२४-२५ चे प्रलंबित दायित्व			२७३.०७९
	एकूण एकंदर (I + II)			**१३२२.०७९**
			केंद्र (६०%)	७९३.२४७
			राज्य (४०%)	५२८.८३२

परिशिष्ट ७
अन्न आणि पोषण सुरक्षा : कापूस विकास कार्यक्रम सन २०२४-२५
मंजूर कृती आराखडा

(रु. लाख)

अ. क्र	बाब / घटक	परिमाण (एकक)	अनुदान दर	भौतिक लक्षांक	आर्थिक लक्षांक
१	आद्यरेषिय प्रात्यक्षिके (देशी व अति लांब धाग्याच्या कापूस बिजोत्पादन)	हेक्टर	रु. ९००० प्रति हे	३०	२.७०
२	आद्यरेषिय प्रात्यक्षिके (कापूस पिकात आंतरपिके - मुग, उडीद)	हेक्टर	रु.८०००/- प्रति हेक्टर	९००	७२.००
३	कापसाच्या सरळ वाणांची अतीघन लागवड पध्दतीची प्रात्यक्षिके	हेक्टर	रु.१००००/- प्रति हेक्टर	६००	६०.००
४	एकात्मिक पिक व्यवस्थापन (आयसीएम) प्रात्यक्षिके	हेक्टर	रु. ८०००/- प्रति हेक्टर	४१९८	३३५.८४
५	पिक संरक्षण औषधे व बायो एजंटस चे वितरण	हेक्टर	प्रत्यक्ष खर्चाच्या ५० टक्के कमाल रु.५००/- प्रति हेक्टर	२०३१२	१०१.५६
६	राज्यस्तरीय अधिकारी -कर्मचारी प्रशिक्षण	संख्या	रु.४००००/- प्रति प्रशिक्षण	३	१.२०
७	ऑनलाईन पेस्ट मॉनिटरिंग ॲण्ड ॲडव्हायझरी सर्व्हिसेस (ओपीएमएएस)	--	प्रकल्प आधारीत	--	२१.०३
८	कापूस पिकाचे फरदड निर्मुलन प्रात्यक्षिके	हेक्टर	रु.५०००/- प्रति हेक्टर	८२०	४१.००
I) अपोसू-कापूस				--	**६३५.३३**
II) सन २०२३-२४ चे प्रलंबित दायित्व				--	२६.७६
एकूण				--	**६६२.०९**
केंद्र हिस्सा				--	३९७.२५
राज्य हिस्सा				--	२६४.८४

परिशिष्ट ८
अन्न आणि पोषण सुरक्षा : ऊस विकास कार्यक्रम सन २०२४-२५
मंजूर कृती आराखडा

(रु. लाख)

अ. क्र	बाब / घटक	परिमाण (एकक)	अनुदान दर	भौतिक लक्षांक	आर्थिक लक्षांक
१	एक डोळा पट्टा पध्दतीचा अवलंब व आंतरपीक प्रात्यक्षिके (हेक्टर)	हेक्टर	रु.९०००/- प्रति हेक्टर	३३००	२९७.००
२	मुलभूत बियाणे उत्पादनासाठी अर्थसहाय्य (कृषि विद्यापीठ प्रक्षेत्र)	हेक्टर	रु.४००००/ हे.	१२	४.८०
३	उती संवर्धित रोपे (प्रति रोप)	लाख संख्या	रु. ३.५०/- प्रति रोप	२.८६	१०.००
४	राज्यस्तरीय प्रशिक्षण	संख्या	रु.४००००/- प्रति प्रशिक्षण	४	१.६०
५	पिक संरक्षण औषधे बायोएजंट्सचे वितरण	हेक्टर	प्रत्यक्ष खर्चाच्या ५० टक्के कमाल रु.५००/- प्रति हेक्टर	५८८६	२९.४३
६	पाचट व खोडवा व्यवस्थापन प्रात्यक्षिके	हेक्टर	रु.६०००/- प्रति हेक्टर	३००	१८.००
	I) अपोसू-ऊस			--	**३६०.८३**
	II) सन २०२३-२४ चे प्रलंबित दायित्व			--	७१.९१
	एकूण			--	**४३२.७४**
	केंद्र हिस्सा			--	२५९.६४
	राज्य हिस्सा			--	१७३.१०